

Lerarenopleidingen bieden maatwerk in de regio

Pabo's en de hbo-lerarenopleidingen werken in de regio's met scholen en andere partners samen om maatwerk te kunnen bieden vanwege het lerarentekort, landelijk delen ze *best practices* en worden knelpunten besproken. Hogescholen steunen met deze aanpak de extra acties van de ministers Slob en Van Engelhoven om het lerarentekort aan te pakken¹. Hogescholen zetten met name in op: werkenden omscholen tot leraar, het aanbieden van meer flexibele opleidingen en de begeleiding van startende leraren. Aanstaaende donderdag bespreekt u in het AO Leraren de aanpak van het lerarentekort. In dit position paper brengen we de ontwikkelingen van de pabo's en de hbo-lerarenopleidingen onder uw aandacht.

Hogescholen slagen erin meer belangstelling te genereren voor de opleiding tot leraar in het basisonderwijs. De instroomcijfers voor de voltijdsopleidingen van de pabo laten een stijging zien van 343 studenten (8%) ten opzichte van 2017. In totaal beginnen er 4.872 studenten aan de voltijds pabo. Bij de deeltijdopleiding van de pabo is een stijging van 151 studenten (12%) ten opzichte van 2017. In totaal begonnen dit jaar 1.459 studenten aan een pabo deeltijdopleiding. Het aantal zij-instromers is dit jaar toegenomen naar meer dan 400, vorig jaar was dat ongeveer 160.

Bij de eerste- en tweedegraadslerarenopleidingen zien we een ander beeld. Bij de hbo-eerstegraadslerarenopleidingen is het totaalcijfer ten opzichte van 2017 vrijwel stabiel gebleven met 673 inschrijvingen. Bij de tweedegraadsopleidingen is het aantal inschrijvingen zelfs gedaald naar 6.576. Dat is een afname van 6,5%. Wel is het aantal inschrijvingen bij de tekortvakken Duits, Scheikunde en Techniek nagenoeg hetzelfde gebleven.

Hogescholen aan zet

Pabo's en hbo-lerarenopleidingen hebben zich de afgelopen jaren ingespannen om nieuwe doelgroepen aan te trekken en voor te bereiden op een baan als leraar. Opleidingen hebben flexibele routes ontwikkeld waar maatwerk wordt geleverd naar vooropleiding, werkervaring, tijdsindeling (voltijd, deeltijd en dual) en/of interesses.

Meer werkenden omscholen tot leraar

- **Meer subsidie voor zij-instromers:** Iedereen met een afgeronde ho-opleiding die geschikt is voor het onderwijs kan als zij-instromer beginnen. De zij-instromer komt in dienst van een school en begint direct voor de klas. In combinatie met zijn/haar baan volgt de zij-instromer een opleidingstraject via de lerarenopleiding dat in twee jaar leidt tot een bevoegdheid, geen bachelordiploma. De hogescholen benadrukken dat het belangrijk is dat voor iedere geschikte zij-instromer subsidie beschikbaar is, zodat hij/zij goed opgeleid en begeleid kan worden.
- **Verkorte deeltijders sneller voor de klas:** Iedereen met een afgeronde ho-opleiding kan naast zijn huidige (parttime) baan een verkort deeltijdtraject (gemiddeld 2- 3 jaar) volgen, dat leidt tot een bevoegdheid én diploma. Een deel van de studenten van deze verkorte deeltijders kan als zij-instromer sneller voor de klas staan, zoals dat ook bij zij-instromers het geval is. Hogescholen werken in overleg met de PO-Raad en het ministerie van OCW aan een aantal 'mijlpalen' die hiervoor vastgesteld worden om te zorgen dat de deeltijdstudenten voldoende tijd hebben om hun opleiding af te ronden en de juiste begeleiding krijgen.
- **Pilot flexibilisering deeltijdopleidingen:** Vrijwel alle deeltijdlerarenopleidingen participeren in deze pilot waarvan het experiment leeruitkomsten deel uitmaakt. Studenten kunnen hun ervaringen en

¹ Brief OCW referentienummer 1388284 d.d. 24 augustus 2018

eerder genoten opleidingen inbrengen in een portfolio en dat laten valideren voor het verkorten van de studieduur. Daarnaast is het programma zodanig modulair opgebouwd dat studenten hun eigen programma – in samenspraak met een studiecoach – kunnen opstellen en de werkplek optimaal kunnen inzetten als leeromgeving.

- **Samenwerking met regionale bedrijfsleven:** O.a. hybride/circulaire carrières is een stap naar (gast-) leraar. Hieraan wordt samengewerkt door diverse partijen in de Brainportregio. Een ander voorbeeld is 'Van Rabo naar Pabo' in de regio Zwolle waarbij deelnemers vanuit de financiële sector, banken en verzekeraars een deeltijdopleiding aan een hogeschool volgen.

De Vereniging Hogescholen is van mening dat de overheid meer mensen kan overhalen zich te laten omscholen tot leraar in po, vo en mbo en roept daarom de politiek op de subsidie voor zij-instromers substantieel te verhogen zodat deze voor alle geschikte zij-instromers beschikbaar is. Dit zou ook moeten gelden voor geïnteresseerden voor de (verkorte) deeltijd lerarenopleidingen.

Goede aansluiting en verbreding instroom

Ook zetten hogescholen in op meer en diverse instroom in de (voltijds) opleidingen door o.a.

- **Goede aansluiting** met het mbo en de havo bv via goedvoorbereidnaardepabo.nl. En in de grote steden zijn pilots gestart om jongeren met een niet-westerse culturele achtergrond goed voor te bereiden op de pabo.
- **Scouten studenten:** Pabo's en lerarenopleidingen organiseren naast de gebruikelijke activiteiten zoals voorlichtingsdagen en proefstuderen, ook andere manieren om studenten te werven zoals een minor [Oriëntatie op het leraarsberoep](#) en [Ranking the class](#) waarbij jong talent gescout wordt door studenten van de lerarenopleiding. En voor potentiële zij-instromers is er de cursus 'Zin in lesgeven'.
- Met de **Academische Pabo** worden vwo'ers aangetrokken die aan de slag willen in het basisonderwijs én geïnteresseerd zijn in wetenschappelijke kennis over kinderen, opvoeding en onderwijs. In deze opleidingen waarin hogescholen en universiteiten samenwerken halen studenten aan het eind een hbo én wo bachelor.
- **Brede opleidingen:** Teachers college is een opleiding die gericht is op het docentschap in brede zin waarbij de student pas in een latere fase een keuze maakt voor po of vo, of zelfs voor beide. Een ander voorbeeld is de opleiding: leraar Science and Technology. Een brede lerarenopleiding waarbij je in 4 jaar tijd bevoegd bent voor het leergebied 'mens en natuur', techniek, het vakgebied Onderzoek en Ontwerpen (O&O) en voor het schoolvak rekenen. Ook zijn er opleidingen met cross-overs zoals de HBO-ICT opleiding die een specialisatie educatie aanbiedt. Na het volgen van de volledige specialisatie ontvangt de student het getuigschrift HBO-ICT waarop staat dat hij/zij tweedegraads docent én HBO-ICT'er is.
- **Pilot statushouders voor de klas:** een aantal hogescholen werkt samen met de gemeente om vluchtelingen, die al leraar waren in hun land van herkomst, op te leiden tot leerkrachten wis-, natuur- en scheikunde. Hiermee wordt een interessante doelgroep aangeboord die ook weer diversiteit brengt in het lerarenteam.

Beginnende leraren begeleiden om uitval te voorkomen

Het is zaak startende leraren vast te houden; na 1 jaar is 15-25% procent uitgevallen als leraar, maar ook daarna stoppen nog te veel leraren.² Binnen Opleiden in de School werken opleidingen en scholen samen aan een goede voorbereiding en ingroei van studenten in het beroep, zodat starters goed voorbereid voor de klas komen. Werkgevers, de scholen, zijn eindverantwoordelijk voor de begeleiding van starters, maar

² <https://www.onderwijsincijfers.nl/themas/onderwijspersoneel/uitstroom-beginnende-leraren>

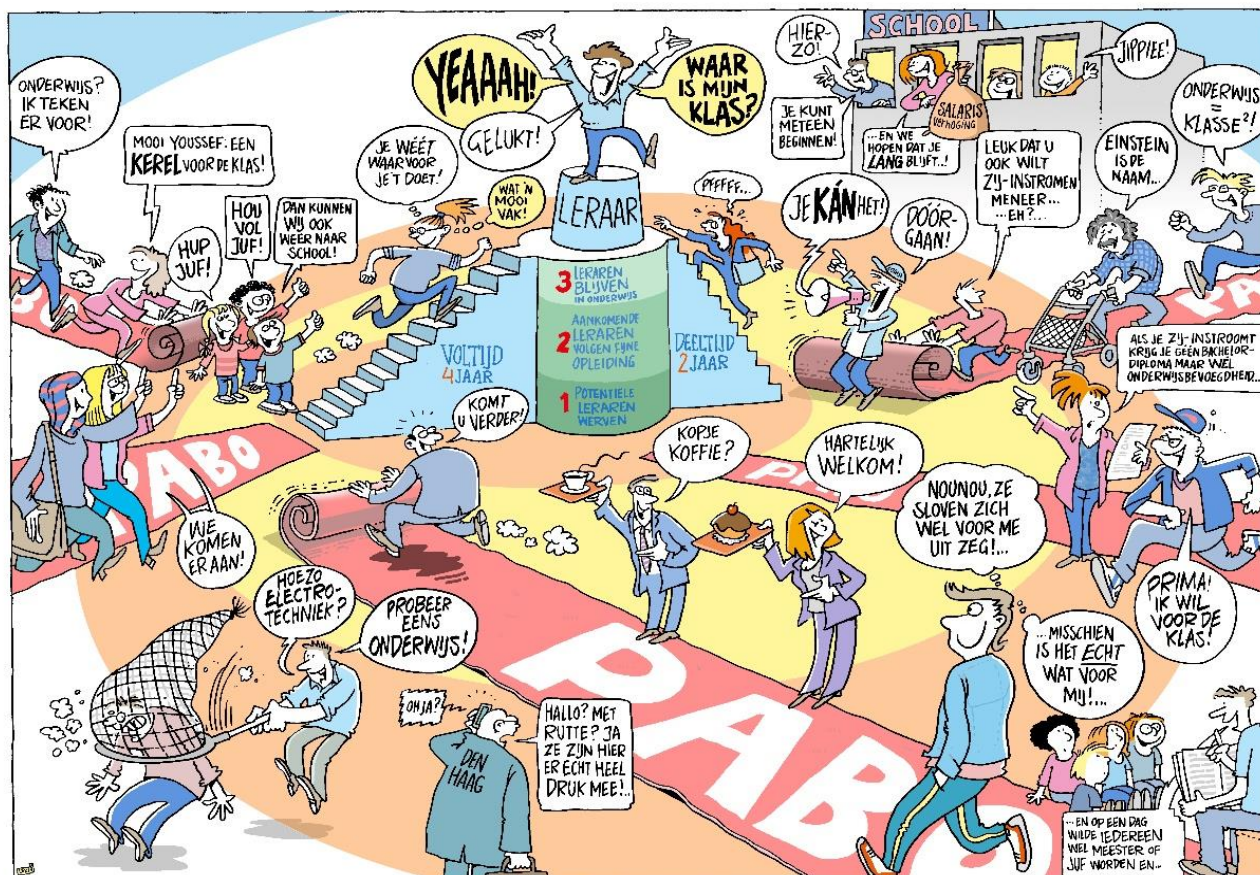

opleidingen helpen hier ook aan mee. **De Vereniging Hogescholen vraagt de overheid om Opleiden in de School breed te stimuleren en te ondersteunen.**

Specifieke trajecten waarbij lerarenopleidingen meehelpen aan de begeleiding van starters zijn het BSL-traject (begeleiding startende leraren), bekend onder regionale noemers zoals 'Frisse start' en 'Een goed begin'. Werkdruk, gebrek aan perspectief en uitdaging zijn belangrijke triggers in de vervroegde uitstroom. Daarover moeten opleidingen, het ministerie en werkveld meer met elkaar in gesprek en er werk van maken.

Hogescholen houden focus op kwaliteit

De pabo's en lerarenopleidingen hebben de afgelopen jaren hard gewerkt aan de versterking van de onderwijskwaliteit. Bijvoorbeeld via het programma *10voordeleraar*: honderden lerarenopleiders bepalen instellingsoverstijgend met elkaar het kennisniveau dat een afgestudeerde leraar moet beheersen en hoe ze dit eindniveau borgen. Via landelijke kennisbases, kennistoetsen en peer-review zorgen ze samen met bestuurders, directeuren, leraren uit het werkveld, wetenschappers, beleidsmakers en andere deskundigen dat de kwaliteit van afgestudeerden hoog blijft. Onder druk van de lerarentekorten mag de kwaliteit van leraren niet inboeten. De hogescholen blijven daarover met het veld in gesprek.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Nynke van Hurne, Adviseur Public Affairs van de Vereniging Hogescholen, bereikbaar via hurne@vereniginghogescholen.nl of 06 2342 6399.